

Lovgivning

DATO: 1. April 2015

Dansk Psykolog Forening har i oktober 2014 udarbejdet en analyse af beskæftigelsesmuligheder for psykologer på PPR-området. Analysen er udarbejdet til brug for Psykologkampagnen, og har til hensigt at beskrive de lovgivningsmæssige, politiske, beskæftigelsesmæssige og forskningsmæssige forhold, der er bestemmende for udvikling og potentialer inden for PPR.

I det følgende afsnit kan du læse mere om lovgivning og retningslinjer på PPR-området og i tråd hermed, hvilke trends og reformpotentialer, der findes.

Lovgivning og retningslinjer på området

Lovgivningen på PPR-området skal først og fremmest findes i *Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand*¹, der udmønter bestemmelserne om samme i folkeskoleloven. Specialpædagogisk bistand til elever i grundskolen og 10. klasse defineres i bekendtgørelsens §1 som:

- Specialpædagogisk rådgivning i forhold til forældre, lærere og andre voksne, som har betydning for elevens udvikling.
- Særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler, som er nødvendige i forbindelse med undervisningen af eleven.
- Undervisning i folkeskolens fag og fagområder, der tilrettelægges under særlig hensyntagen til elevens indlæringsforudsætninger. For elever i børnehaveklassen omfatter specialpædagogisk bistand undervisning og træning, der tilrettelægges efter elevens særlige behov.
- Undervisning og træning i funktionsmåder og arbejdsmetoder, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af psykiske, fysiske, sproglige eller sensoriske funktionsvanskeligheder.
- Personlig assistance, der kan hjælpe eleven til at overvinde praktiske vanskeligheder i forbindelse med skolegangen.
- Særligt tilrettelagte aktiviteter, der kan gives i tilslutning til elevens specialundervisning.

Undervisningsministeriets beskriver på sin hjemmeside, at iværksættelse af specialpædagogisk bistand forudsætter som hovedregel et forløb på tre trin, jf. *Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand*:

- (1) En indstilling til kommunens Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR). Indstillingen kan afgives af klasselæreren gennem skolens leder, skolens leder selv, den kommunale sundhedstjeneste, forældrene til eleven eller eleven selv. Indstillingen skal beskrive årsagen til, at der ønskes iværksat en vurdering af behovet for specialpædagogisk bistand, samt hvilke former for støtte der er ydet (§2).
- (2) Den pædagogisk-psykologiske vurdering². Denne har til formål at belyse elevens faglige, personlige og sociale potentialer og færdigheder med henblik på at yde skolen, eleven og dennes forældre rådgivning og støtte til elevens fortsatte undervisning i relation til elevens særlige behov og forudsætninger. Den pædagogisk-psykologiske vurdering laves af kommunens PPR-kontor (§6).

¹ Bekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=163941>

² Den pædagogisk-psykologiske vurdering omfatter, foruden en vurdering af elevens kompetencer, også et forslag til den nærmere ordning af den specialpædagogiske bistand i forhold til den enkelte elev (§3 i bekendtgørelse).

- (3) Beslutning om iværksættelse af specialpædagogisk bistand. Denne træffes enten af skolens leder, hvis der er tale om tilbud på den pågældende skole, eller kommunalbestyrelsen – i praksis den kommunale forvaltning – såfremt der er tale om henvisningstilbud uden for den pågældende skole, på baggrund af den pædagogisk-psykologiske vurdering og efter samråd med forældrene (§4).

Det er skolelederen, der træffer beslutning om den specialpædagogiske bistand til eleven, og alle beslutninger om specialundervisning og specialpædagogisk bistand træffes efter samråd med forældrene. Det påhviler endvidere denne at følge udviklingen hos elever, der modtager specialpædagogisk bistand med henblik på ændringer og justeringer af den fastsatte ordning. På baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering skal der mindst én gang årligt tages stilling til, om den specialpædagogiske bistand skal fortsætte eller ophøre³.

PPR har tilsvarende opgaver i forbindelse med undervisning af elever på interne skoler på anbringelsessteder eller i dagbehandlingstilbud, jf. *Bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder*.

Folketinget vedtog i 2012 en ny lov om inklusion, der trådte i kraft ved starten af skoleåret 2012/2013. Loven ændrede blandt andet specialgrebet, så et barn først kan komme i specialtilbud, hvis det har behov for mere end 9 ugentlige støttetimer (§3 stk.2, folkeskoleloven). Lovændringen betød, at omkring 49.000 børn, der hidtil var blevet undervist i specialtilbud, fremover vil blive undervist i den almene folkeskole med støtte i form af f.eks. supplerende undervisning, tolærerordninger eller fleksible holddannelser⁴.

Specialpædagogisk bistand og specialundervisning til unge på erhvervs- og ungdomsuddannelserne (18-25 år)

Elever, der har modtaget specialundervisning i folkeskolen og fortsat har behov for specialundervisning, kan i henhold til *Bekendtgørelse om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov*⁵ forsat modtage støtte. Bekendtgørelsen omfatter unge op til 25 år, der er ”udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov”, og gruppen har retskrav på en 3-årig ungdomsuddannelse. Det er Ungdommens Uddannelsesvejledning, der i samråd med forældre og den unge indstiller til støtte fra kommunalbestyrelsen (§3). Indstillingen kan suppleres med udtalelser fra PPR. Ungdomsuddannelserne har også mulighed for at søge Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen om specialpædagogisk bistand til elever med fysisk eller psykisk⁶ funktionsnedsættelse eller tilsvarende svære vanskeligheder for at gennemføre uddannelsen⁷.

Erhvervsuddannelserne er omfattet af *Bekendtgørelse om specialpædagogisk støtte under erhvervsuddannelser m.v.*⁸ Her tilrettelægges den specialpædagogiske støtte af læreren i samarbejde med eleven på en sådan måde, at eleven kan deltage fuldt ud i den almindelige undervisning. Jf. Undervisningsministeriets hjemmeside iværksættes specialundervisning eller andre tilsvarende

³ Undervisningsministeriet, organisering af specialundervisningen:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Inklusion-og-specialundervisning/Specialundervisning/Organisering-af-specialundervisningen>

⁴Folkeskolen.dk, 49.000 special-elever bliver normal-elever: <http://www.folkeskolen.dk/511370/49000-special-elever-bliver-normal-elever>

⁵ Bekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158171>.

⁶ En psykisk funktionsnedsættelse kan være en lidelse som depression, personlighedsforstyrrelse eller skizofreni: <http://www.spsu.dk/Ungdomsuddannelser/Stoetteformer/Psykiske-vanskeligheder>

⁷Bekendtgørelse om særlige tilskud til specialpædagogisk bistand ved ungdomsuddannelser m.v.: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=160631>

⁸ Bekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=73873>

pædagogiske initiativer ikke med henblik på at afhjælpe utilstrækkelige generelle forudsætninger for at gennemføre uddannelsen.⁹

Fælles for bestemmelserne om specialpædagogisk bistand er, at bestemmelserne groft sagt er rettet mod unge, der kommer ind på ungdomsuddannelsen med et problem, der er blevet identificeret i folkeskolen eller får en diagnose, der kan udløse specialstøtte. En psykisk funktionsnedsættelse kan således udløse specialpædagogisk støtte (SPS) i form af støttetimer og støttepersontimer, der typisk vil blive givet af en lærer på uddannelsesstedet. I visse tilfælde kan eleven også få tildelt materielle hjælpemidler som for eksempel en diktafon.

Bevægelser og potentialer

Efter det store reformarbejde i 2012-2014, der har til formål at reformere folkeskolen, er det ikke forventeligt, at der vil finde de store lovgivningsmæssige forandringer sted inden for PPR's nuværende område i de næste par år. Der står et bredt folketingsforlig bag reformen (alle partier på nær Enhedslisten), så reformen forventes at blive videreført ved et eventuelt valg af ny regering i det kommende år.

Til gengæld vil der i de kommende år finde en række evalueringsprojekter sted, der skal dokumentere folkeskolereformens resultater i forhold til blandt andet læringsmål og inklusionsindsats, og der er en enorm folkelig interesse (ikke mindst fra forældre og lærere) i forhold til inklusionsudfordringen. I blandt centrale evalueringstiltag kan nævnes *Dokumentationsprojektet: Kommunernes omstilling til øget inklusion pr. marts 2014*. Rapporten er den anden evalueringsrapport ud af tre, som udarbejdes af Institut for Uddannelse og Pædagogik og SFI for Finansministeriet, Undervisningsministeriet og KL i 2013, 2014 og 2015. Rapporten afdækker status for inklusionsindsatsen i 12 kommuner, der er udvalgt for at give et repræsentativt billede af status i hele landet¹⁰. I aftalen om kommunernes økonomi for 2015 er det yderligere aftalt at supplere den allerede aftalte dokumentation af inklusionsindsatsen, så der sikres bedre viden om resultater og effekter af prioriteringer på området, både på landsplan og i kommunerne.

Derudover etablerede undervisningsministeren i 2012 *Ressourcecenter for inklusion og specialundervisning*¹¹ og *Praksis- og videnspanelet*¹² for at sikre tilgængelig og tilstrækkelig viden om inklusion. Ressourcecenteret for inklusion er i denne måned blevet udvidet til at omfatte hele folkeskoleområdet og hedder nu *Ressourcecenter for Folkeskolen*. Centeret har stadig til opgave at udvikle ny viden, anvende fokusviden i praksis og styrke sammenspillet mellem vidensaktører – blot er fokus udvidet. Centeret har fået udført en række bestillingsarbejder hos professionshøjskoler, universiteter og forskningsinstitutioner omhandlende inklusion, undervisning, ledelse osv. Det er muligt at se en oversigt over og tilgå rapporterne på [ministeriets hjemmeside](#).

I forhold til psykologers arbejde på PPR-området blev der med overenskomstforhandlingerne i februar 2015 indgået en aftale mellem Dansk Psykolog Forening og Kommunernes Landsforening om et projekt, der skal sætte fokus på, hvordan psykologerne i PPR kan understøtte kommunernes

⁹ <http://www.spsu.dk/Videregaaende-uddannelser/Stoetteformer>

¹⁰Rapporten kan tilgås via dette link:

<http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF14/Jun/140618%20Dokumentationsprojektet.ashx>

¹¹ Se strategi her:

<http://uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF13/Mar/130321%20Strategi%20for%20Ressourcecenter%20for%20Inklusion%20og%20Specialundervisning.pdf>

¹² Videnspanelet er nedsat som det centrale element i ressourcecenterets virke og har til formål at (1) drøfte inden for hvilke områder, der særligt er behov for viden i forhold til at skabe inkluderende læringsmiljøer og god specialundervisning, og (2) peger på hvilken form for viden, der er behov for - effektforskning, vejledninger eller praksisnær udvikling. Panelet består af ni praktikere, ni videnspersoner og formand Susanne Tetler.

arbejde med at skabe en øget inkluderende praksis i de kommunale dagtilbud og skoler. Herunder, hvordan ændringerne stiller nye krav til opgaveløsningen og forventningerne til de kommunale i PPR og især til de ansatte psykologer.

Projektet skal indsamle eksempler fra de kommunale PPR, som har succes med at udvikle psykologernes opgaveløsning i henhold til inklusionsopgaven. Desuden skal projektet indsamle viden fra relevant forskning af relevans for den påkrævede udvikling af psykologernes opgaveportefølje. Projektets mål er at komme med forslag til *next practise* for psykologer i PPR, herunder at styrke autorisationsordningens kobling til inklusionsopgaven.